

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

BEJELNIK BÉTHÉNYÉNT EGYSEB:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. íde küldendő)
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
iratrodája. Ide küldendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városi üzemekről.

A városi és községi üzemek kétségkívül kulturhaladást jelentenek és éppen ezen okból ezen fejlődést előmozdítani és akadályait le kell győzni minden haladni akaró városnak. Igaz, hogy nem minden üzem egyformán alkalmas a közsegítésre és csak akkor vezetendő be, ha könnyű és olcsó az üzemeltetés. A községi üzemek feleslegi módot adnak oly más községi üzemek létesítésére, melyekből idővel jó fizető vállalatok lesznek. A földolag a közsegítésnél az a kérdés, hogy ez az illető üzemre nézve kulturhaladást jelent-e? Ezen a téren azonban nem kell túl messze menni, mert arra is kell gondolni, nehogy a túlságos költségesítés tervezetlen befolyást gyakoroljon a technikai termelő képességre. Szakemberek tapasztalatai szerint a községi üzemek előnyei nagyobbak, mint a magántólke vállalatai. Tiszán gazdaságtechnikai nézőpontból kiderült, hogy az állami és községi üzemek minőség tekintetében mindvégig kiváló munkát végeznek. Költségek tekintetében is versenyezhetnek jól vezetett magánvállalatokkal. Ha járadékuk helyenkint kisebb, az onnan van, hogy jobb minőséget termelnek anélkül, hogy az árakat emelnék és mert magasabb béreket fizetnek a munkásoknak, kiknek nyugdíjállásukról is gondoskodnak. Éppen a közüzemek azok, melyek a termelés problémáját kitűnően oldották meg. A termelés óriási fokozása a községi üzemekben nem a gyakran kétes módon megzavargodottak javára esik, hanem az egész modern technikai haladás haszna a közpénztárakba folyik, úgy, hogy a nemzeti jövedelem nagyrésze a népesség széles rétegeinek áll rendelkezésére.

Ezen igazságokat itt nálunk is tapasztalhatjuk. A világitási vállalat és városi nyomdavállalat, mióta házikézelésben vannak, nemcsak nagyarányú fejlődést mutatnak, de üzemükből tekintélyes összeg folyik be a házipénztárba. Ugyszintén a városi szeszkereskedés is jó üzemet mutat. Ezen kedvező eredmények azonban azt is bizonyítják, hogy ezen üzemek szakértő és gondos kezében vannak, akik a város anyagi javának érdekében évről-évre dícsérendőbb tevékenységet és lelkiismeretes munkát fejtenek ki.

A nyilvános betegápolási költségek behajtása.

A belügyminiszter a nyilvános betegápolási költségek kivétele és behajtása ellen való jogor-

voslatok (közigazgatási bírósági panaszok) gyors és alapos elbirálása érdekében a következők rendeletét intézte a törvényhatóságokhoz: Az 1898. évi XXI. t.-cikk 13. §-a a nyilvános betegápolási költségek viseléséről fölmerülő vitás kérdések eldöntését a közigazgatási bíróság hatáskörébe utalja. Annak, hogy a bíróság törvényes feladatait gyorsan, sikeresen és az igazságnak megfelelően elvégezhesse, egyik lényeges alapföltétele az, hogy a középfokú hatóságok által panasz folytán fölterjesztett ügyek tényállása lehetőleg tisztázva legyen, mert ellenkező esetben a bíróság csak a hiányzó adatok beszerzése és a hosszadalmas bizonyítási eljárás lefolytatása után tud dönteni. Különösen áll ez a céledek, valamint a munkásbiztosító pénztári tagok, illetőleg biztosításra kötelezettek körházi ápolásából fölmerült ügyekre. Ily ügyekben igen lényeges, hogy az ápoltak személyi és szolgálati viszonyai az előírt betegfölvételi jegyzőkönyv adatainak megfelelően már a körházi ápolás tartama alatt pontosan megállapíttassanak, mert igen gyakori eset az, hogy ezek az adatok hézagosak és megbizhatatlanok, ami azután azt eredményezi, hogy amikor az ügyek végső fokon való döntés végett a közigazgatási bírósághoz kerülnek, a való tényállás már alig deríthető ki, amennyiben vagy a fizetni köteles egyének ismeretlen helyre távoztak, vagy pedig a közigazgatási perben álló felek által megnevezett tanúk a rég történtekekre nem tehetnek megbízható vallomásokat. A m. kir. közigazgatási bíróságtól nyert értesülés szerint a bíróság elé terjesztett ügyek jelentékeny részét arról tanuskodik, hogy a helyhatóságok a betegápolási adatok beszerzése, kipuhatólása, helyesbítése körül való köteleességeiket lánghán teljesítik.

Mindezekre való tekintettel és a közszolgálat parancsoló érdekei által indítva, fölívom a törvényhatóságot, hogy intézkedjék az iránt, hogy a hatóságok ebbeli köteleességeiket pontosan és lelkiismeretesen teljesítsék és a tapasztalt mulasztás legalább is rendbüntetés alkalmazásával, súlyosabb esetekben pedig fegyelmi uton torltsák meg. Kötelessége a közház gondnokságának is oly esetben, mikor mulasztást tapasztalt, az illetékes járási főszolgabíróhoz vagy polgármesterhez fordulni a késedelem vagy mulasztás megtorlása iránt. A községi előljáróságoknak pedig annyival is inkább ügyelniük kell a körházi értesítőknél az előljáróság megjegyzéseire szánt rovatat pontos kitöltésére s kivált a szolgálati és munkaviszonyoknak a valósághoz híven leendő

megállapítására, mert a belügyminiszteri számvevőseget egyidejűleg utasította a miniszter, hogy amennyiben a körházi számadások vizsgálata alkalmával az iratokhoz mellékelte „Értesítő” valamely előjárásának felületes vagy hanyag eljárásáról tenne bizonyosságot, azt az Értesítő a mulasztó községek ellen teendő megtorló intézkedés végett a belügyminiszternek mutassa be.

Megkeresések.

11,442/1910. tkt. szám.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Petrozsenyóbeli ismeretlen helyre távozott Kovács István nyomozandó, feltalálása esetén erről Békés vármegye alispánja értesítendő.

Személyeirása: termete: növéseben, arca: kerek, haja: gesztenyebarna, szeme: kék, szája: rendes, orrán keresztül vágás, fogai ritkák.

Gyula, 1910. évi július hó 2-án.

Ambrus János,
alispán.

11,145/1910.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

A Lévai kiskorukak illetőségi ügyében, atyjok Lévai (régbenek Vekeri) Lajos volt nagyváradi lakos kómüves-ségét nyomozandó, feltalálása esetén illetősége tüzetesen kihallgatóandó és a felveendő jegyzőkönyv Békés vármegye alispánjának küldendő.

Gyula, 1910 június 25.

Ambrus János,
alispán.

Házastelkek vásárlása.

Rövid idő alatt a város több házastelket vett meg. Ez azután arra indította a háztulajdonosokat, hogy egymásután kínálják házastelküket megvételre. A vételnél azonban nagy gondot okozott az, hogy az ingatlaneszerzési-alap kimerült és 1.000.000 korona kölcsönt kellett felvenni, hogy a megvett, vagy megveendő telkeket a város kifizethesse. A telkvételek legtöbb esetben utcaszabályozás miatt voltak szükségesek, most azonban úgy látszik, hogy a beérkezett ajánlatok ismét nagy összegeket nyelnek el, ha azokat a bizottsági közgyűlés elfogadja. Éppen ezért bármennyire nyomónak fogadjuk is el az utcaszabályozásból szükséges telkek megszerzését, mégis határt kell szabnunk a telkek vételének, mert míg egyrészt a felajánlott házastelkekért az egyes tulajdonosok horribilis árakat kérnek, másrészt a városnak sem áll érdekében temérdek kelte összevásárolni és azok kiadásáról, fenntartásáról gondoskodni. A megvett, vagy megveendő házak ugyanis nem jönnek bontás alá azonnal, mert az utcarendezés és város szabályozás évtizedekig fog tartani és bizony-bizony veszünk esetleg olyan házakat is, melyek utcanyitás céljából éveikig nem lesznek lerombolva és így fenntartásuk a város házipénztárát és felügyelet nézőpontjából az amugy is nagyon igénybe vett mérnöki hivatalt fogják terhelni. Mivel azonban megkezdjük a városrendezés nagy munkáját, az ezen célra feltétlenül

szükséges házastelkeket vegyük meg, de csak azokat, melyek mostanság jönnek utcarendezési okból lerombolásra. Ne feledjük el azt sem, hogy a házastelkek értéke most magasan áll, azok megszerzése rengeteg áldozatba kerül, holott bekövetkezhetik, sőt be is fog következni az az idő, mikor a város olcsóbban juthat ilyen telkekhez. Bizunk a városi tanács bölcsességébe, hogy csak olyan házastelkek megvételét fogja javasolni a közgyűlésnek, melyekere a városnak feltétlenül szüksége van és nem is fog érdemileg foglalkozni olyan ajánlatokkal, melyek az egyes házastelkek értékének mód felett magas értékeléséből származnak

Hírek.

— **A debreczeni jótékony négyeletből.** A debreczeni jótékony négyelet elnökségében változás történt, amennyiben **Wesprémy Zoltánné** urasszony az egyik alelnöki tisztségről lemondott és dacára a négyelet egyetemes bizalmának és felkérésének, lemondásához feltétlenül ragaszkodott. A lemondott alelnök távozása érzékenyen érint a négyeletet, mert nélkülének nemes érzésével, aggódó gondjával, munkaszeretettel nagy hasznára volt az egylet szellemi és anyagi ügyeinek. Az eképpen megüresedett alelnöki tisztre az egylet legutóbb tartott közgyűlése **dr. Erőss Lajosné** urasszonyt választotta meg egyhangulag, ki elfogadván a választást, megígérte, hogy minden igyekezetével azon lesz, hogy az egylet minél inkább virágozzék és nemesen töltsé be emberbaráti hivatását.

— **A helyi vasutról.** A helyi vasut nagyerdei végállomásán a vonat indulását haranggal szokták jelezni. Ez a jelzés azonban néha későn történik, úgy, hogy még azok sem tudnak az induló vonatához érkezni, akik a park köröndjében tartózkodnak. Kérjük azért a helyi vasut nagykertinteti Igazgatóságát, szíveskednék közlegeinek elrendelni, hogy a jelzést a mozdony bekapcsolása után azonnal tegyék meg és egy kissé erősebb, vagy tartósabb jelzéssel figyelemztessék az utasokat a vonat indulására. (Beküldetett.)

— **Helyreigazítás.** A helyi lapokban azt olvastuk, hogy a város az I. félévben 17.000 korona értékű irodai szert fogyasztott el, mit azzal egészítünk helyre, hogy ezen összegben a nyomdai szükséglet is benne van és abból irodai szerekre alig esik 4000 korona. Ennek ellenértéke pedig raktáron van nagy részben, úgy, hogy az idén alig szükséges valamelyes újabb irodaiszer megrendelést tenni.

— **A tanítói árvaház bővítése.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elhatározta a tanítói árvaház kibővítését. Midőn ezt a miniszter a várossal tudatja, hivatkozva Debreczen áldozatkészségére, az építkezéshez 900.000 drb. téglát kér. Miután a tanács nem tartja magát illetékesnek ilyen nagy arányú adakozásra, az ügyet egy legközelebb tartandó közgyűlésre utalta.

— **Tisztviselők figyelmébe.** A stószai fürdő igazgatósága átír városunk polgármesteréhez, hogy hajlandó két tisztviselőnek augusztus 28-tól szeptember 30-áig a következő engedményeket adni: a) ágynemű használat címen naponta és ágyankint fizetendő 60 fillér díjért egy teljesen berendezett ingyenes szobát, b) három korona hettől díj lefizetéséért az összes gyógyeszközök és fürdőki használatát, c) tíz korona egyszeri lefizetéséért teljes orvosi gyógykezelést, d) a gyógy- és zenediák alól felmentést, e) 5% engedményt az ételmezési árakból. Midőn ezt tudat-

juk, felkerjük tisztviselő társainkat, akik igénybe óhajtják venni ezek kedvezményeket, sziveskedjenek a polgármesteri hivatalnál jelentkezni július hónap 25-éig. A prospektus lapunk f. szerkesztőjénél megtekinthető.

— **A Sanatórium helye.** A Nagyerdőn tervezett tüdőbeteg sanatórium elhelyezése ügyében a miniszter értesítette a város közönségét, hogy a hely megállapítására *Fáy Aladár dr.* közegészségügyi felügyelőt küldi ki.

— **Továbbmüködés.** Miután a hordójelző hivatalok szervezése még nem történhetett meg, a kereskedelmi miniszter ez év végéig meghosszabította a régi jelzőhivatalok működését.

— **Jóváhagyás.** A belügyminiszter városunk ama közgyűlési határozatát, melyel az ohati birtokon szükséges épületek előállítását megszavazta, — jóváhagyta.

— **A vértető irtása.** A helybeli szőlős és gyümölcsös kertekben nagy mértékben elszaporodott a vértető. Miután a tulajdonosok elmulasztották ennek irtását, a hatóság ezton is figyelmezteti a tulajdonosokat, hogy az irtásnál nagy lelkiismeretességgel járjanak el.

— **Véglegesítés.** Kovács József polgármester Csapó László szegényügyi biztost véglegesítette.

— **Figyelmeztetés.** A városi világítási vállalat tudatja a villamos áramot fogyasztó közönséggel, hogy július 17-én és 24-én, a villamos vasut részére a villamos telepen eszközlendő átalakulások miatt az áramszolgáltatást reggel 7 órától esti 5 óráig szünetelni fog.

— **A Hortobágy vendége.** Báró Oppel Poroszországól a Hortobágyra utazott, hogy a magyar lótenyésztést tanulmányozza.

— **Delí Mátyás jubileuma.** Tiszapolgár község f. hó 17-én ünnepli meg Delí Mátyás állatorvos 50 éves jubileumát. Ez alkalommal városunkat az ünepségen Medgyaszay Miklós tanácsnok és Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok fogják képviselni.

— **Áthelyezés.** Jászay Rezső dr. a debreceni kegyesrendű főgimnázium igazgatóját a rendfőnök rendfőnöki titkárrá és a magyarországi kegyes tanítórend irodájának igazgatójává nevezte ki. Jászay Rezső dr. távozása nagy veszteség városunk kulturális életére, mert ittélé alatt ott láttuk őt, munkás kezét, kiváló szellemi erejét minden idővös mozgalomban. Népszerűségét bizonyítja az is, hogy törvényhatósági bizottságunkba is beválasztották. Amely mértékben sajnáljuk távozását, épp úgy örülünk megérdemelt előléptetésén.

— **Személyi hir.** *Körner Adolf*. tb. főjegyző, tanácsnok szabadságideje letelvel, átvette ügyosztályának vezetését.

— **A tanyai iskolákból.** Most érkeztek be a gondnoksághoz a tanyai iskolák évváró vizsgálataira kiküldött gondnoksági tagok jelentése a tanítás eredményéről. A jelentések igen kedvezők és azt igazolják, hogy a tanítók lelkiismeretes buzgalommal töltik be hivatásukat és úgy a tanítási anyag sikeres elvégzésével, mint a gyermekek erkölcsi világának fejlesztésével igyekeznek eredményt elérni. A jelentések azt is igazolják, hogy népünk lassanként belátja az iskoláztatás áldásait, mert kevés igazolatlanul elmulasztott óra van feljegyezve.

— **A tejhamisító büntetése.** Fölmérült esetből kifolyólag ítéletben mondotta ki a földmívelésügyi miniszter, hogy aki tejet hamisít, más által hamisított tejet elad és leföldözött tejet ezen minőség megjelölése nélkül hoz forgalomba, három rendbeli kihágást követ el s az ősbüntetés szabályai szerint egy tételen kiszabott főbüntetéssel és

minden kihágásra külön kiszabott pénzbüntetéssel (mint mellék-büntetéssel) büntetendő. Az elévülést a tárgyalás és az ítélet kézbesítése közti időben az ítélet meghozatala félbeszakítja.

— **A gyermekek halandósága.** Hogy a lakás mily befolyással van az emberek egészségére, élénken bizonyítja Alessandro Schiavo orvos megfigyelése, aki azt tapasztalta, hogy a gyermekek halandósága egyszobás lakásokban 27%, kétszobásban 23%, 3 szobásban 17%, 4 szobásban 15%-ot mutat, bár ő maga is elismeri, hogy ezen különbségek a nagyobb anyagi jólétben is keresendők. A halandóság a csecsemők közt, továbbá ott a legnagyobb 59%, ahol mindkét szülő munkás, 39% ott, ahol az apa tisztviselő, az anyja pedig családjának él.

— **Ős Debreczen.** Ilyen című munkából van még néhány példány, mely leszállított áron 2 kor. 40 fillérért kapható. Tanárok, tanulók és közgazdatisztviselőknél kötetenként 2 koronáért adom. Kapható városház, földszint 7-ik szám. Koncez Ákos, a munka írója.

— **Pályázati hirdetmény.** Debreczen sz. kir. város tanácsa a koronázási emlékművepely alkalmával létesített „Koronázási alap” művészeti és iparművészeti célra szánt 600—600 koronás két ösztöndíjára, valamint a „Meszena” alapítvány egy 600 koronás és két 300—300 koronás ipari ösztöndíjára, amelyek közül az előbbi egy kezdő iparosnak műhely berendezés és továbbfejlesztése céljából, a két utóbbi pedig iparos segédeknek tanulmányozási célra adatik ki, az 1910—11-ik évre nyilvános pályázatot hirdet s felhívja mindazon, elsősorban debreczeni illetőségű, szegény sorsu egyéneket, kik a művészet, iparművészeti és ipar bármelyik ágában szerzett ismereteiket tanulmányaikat közép- vagy felsőbb iskolákban tovább fejleszteni óhajtják, hogy ezen ösztöndíjak elnyerésére irányuló kérvényüket okmányokkal, esetleg már kész műveikkel kellőleg felszerelve, a polgármesteri titkári hivatalban f. év aug. hó 1. delí 12 óráig annál is inkább adják be, mert később érkezett kérvények figyelembe nem vétetnek. Kelt Debreczen. sz. kir. város 1910 július 12-én tartott tanácsüléséből. A városi tanács.

Szerkesztői üzenetek

D. K. S. Budapest. Még nem érkezett be a kérdéses írás. A a mimásodik kérdést illeti, arra határozott nemmel felelhetek.
Sz. D. Kassa. Jelenleg nincs itthon, szabadságon van. Az említett esetről itt nem tudunk semmit.

Nemességli bizonylat. A munkálat függ a tiszteletdíj, előleges költség 100 korona, természetesen az eredmény felől nem lehet jótállani. A kérdéses ügyben azonban a bizonyítás nem ütökzik nagyobb akadályokba.

9221—9432—9974/1910.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező, a régi téglavető melletti 52 és fél hold föld, az 1910. évi október hó 15-től az 1913. évi október 15-ig terjedő három évre a f. évi július hó 20-dik napján delelőtt 10 órakor a városháza nagyertermében tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbé fog adni.

Kikiáltási ár: 2495 korona.

Az árverési szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-ot az árverelő bizottságnál bánatpénzül letenni.

Az árverési feltételek a városi számvetési hivatalnál a hivatalos órák alatt 8—1 óráig megtekinthetők.

Debreczen, 1910. évi június hó 30.

A városi Tanács.

Pályázati hirdetés.

Budapest székesfőváros közönsége által boldog emlékeztető József főherceg ur O cs. és kir. Fensége hónapdíj főparancsnokságának 25. évfordulója alkalmából s annak emlékére a m. kir. honvédség árvái részére, az illetőségre való tekintet nélkül létesített alapítványi helyek közül folyó évi szeptember hó 1-étől a József fiárvaházban 4 hely kerül betöltés alá, amely helyekre ezenel pályázat hirdetik.

Az árvaházba való felvételt kelleiképp igazolandó:

a) az, hogy a felvétetni kért gyermek tényleg a m. kir. honvédség kötelékébe tartozott vagy tartozó apának törvényes leszármazója;

b) a vagyontalanság;

c) felávnálknál (akik tudniillik apátlanok, vagy anyátlanok) az életben levő szülő vagyontalansága;

d) hogy az árva 6. életévét már betöltötte és 10. életévét még tul nem haladta;

e) hogy éptestű és elméjű, a himlőn átesett, vagy ellene sikerrel beoltott.

Az árva kora és a szülők elhalálozása hiteles anyakönyvi kivonattal, a testi és elmebeli állapot, a himlőoltás és a vagyontalanság közhatalóságilag hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó.

A kellőn felszerelt bélyegtelen kérvények, melyekben a szülő vagy gyám neve, állása és lakhelye (város, megye, utolsó posta) is felemlítendő — folyó évi augusztus hó 10-ig a m. kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandók be, ahonnan Budapest székesfőváros hatóságához fognak küldetni és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg ur O cs. és kir. Fenségéhez fognak felterjesztetni.

Az alapítványi helyek az 1910—11. tanév folyamán lesznek betöltendők s felvételt, vagy felnem vételről az árvák hozzátartozói Budapest székesfőváros tanácsa által hatóságí uton fognak értesítettni.

Debreczen, 1910. jul. 6.

Debreczen sz. kir. város katonaugyosztály.

„Ős Debreczen.”

Elbeszélések Debreczen multjából.

Írta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetről, mely Debreczen multját rajzolja meg megújuló o o tollal. o o

Árva 3 korona.

Tisztviselőknak, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyvtáraknak, egyleteknak és tanulóknak 2 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közleveníár).

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYÜJTÉMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára

2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

Alapítottatt 1561.

Telefon : 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készit mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állítatnak ki. — Yidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűereből készült tömőntvényekkel helybeli és vidéki nyomdáknek, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.